

Apar en RFE xv, 403. —² Grafia xocant, perquè a penes es pot admetre una pron. oriental en aquest lloc (avui oriental, però just a la ratlla de l'occid., i bastant xipella) i en data tan antiga, bé és veritat que a la mateixa col·lecció apareix *bon ejut*, 16.54, en un doc. de 1251, que correspon sigui a Vilamur, sigui a l'Alt Urgellet o a la seva capital. Tanmateix potser hem d'entendre e 'costà-s'hi amb elisió de la *a*, cosa que s'esdevé de vegades en parlars occidentals del Nord en condicions semblants. —³ *S'acouster a terre* 'tirar-se al sòl' en la *Histoire de Joseph*, norm., S. XII, v. 1569, RFGn xiv, ii, 338. —⁴ Avui en el mot alguns escriptors de llenguatge conservador i un poc tenyit de regionalisme, però no amb el sentit català, sinó amb un d'intermedi que més aviat té l'arrel en el sign. castellà, amb matís de 'decantar-se, inclinar-se' (< baixar cap a terra): «versión nueva del libro, intermedia entre la de 1925 y la de 1939, pero se acuesta más a aquélla en las notas» m'escrivia el filòleg argentí EFTIscornia, l'any 1941. —⁵ Observem que fóra ben estrany, si *coster* no fos antic i genuí, que s'hagués creat *costera* per 'costa de mar'. Més fàcil seria que en cat. i en cast. sigui propagació de l'ús comú franco-italià: fr. *côtier* des de 1573, it. *costiero* des de princ. S. XVII (Galileu). Però qui sap si en català no era tant o més antic, car tenim nosaltres literatura marina en els Ss. XVI-XVIII?; i encara que no ho fos, l'ús de tals creacions inter-romàniques i igualment possibles en català, és irresistible.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
costal adj. 'relatiu a les costelles', *intercostal*, *subcostal*, *costella*, *costellada*, *costellam*, *costellatge*, *costellar*, *costelló*, *de costellants*, *costellut*, *recosta*, *costelladret*, *costàlgia*, *costo-*, *costo-toràcic*, *costo-esternal*, *acostellar*, *acostellejar*, *descostellar*, *encostellat*, *costada*, *costal m.* 'mena de feix', *acostalar*, *costalada*, *costalaire*, *costalera*, *costat*, *al costat de*, *costaler*, *costana*, *costaner* 'pertanyent a un costat', *costanera*, *coster* 'cada una de les dues parts en què es divideix una peça serradissa', *costera* 'impuresa que s'adhereix a les boles de pega fabricada de fresc', *escoterat*, *costerada*, *costerot*, *costar*, *acostar-se*, *acostats*, *acostament*, *acost*, *costaner* 'a la vora del mar', *costejar*, *coster* 'vora del mar', *costera* 'costa de mar', *costerejar*, *costadal*, *costalada*, *costalat*, *costallut*, *costanella*, *costarella*, *costaneta*, *costella* 'carena de serrat, o serradet', *coster* 'part lateral d'una eminència del terreny', *costera* 'costa, pujada', *costerot*, *costereta*, *costerada*, *costerut*, *Costitx*, *costó*, *costós*, *costralada*, *costruler*, *Costumà*, *recost*, *secost*, *socost*, *sacost*, *socostó*, *socoster*, *recosta*, *recostar*, *costallevador*.

COSTAR, del ll. CŌNSTĀRE 'existir, mantenir-se', 'dependre de, estar o consistir en', 'costar, adquirir-se per tal o tal preu'. □ 1.ª doc.: S. XIII, Jaume I; *Consolat*.

«Parlam ab los cavallers, e vehem los cavals aquels que-ns asautaven, e compram-ne 46, qui-ns costaren

60 milia sous», Jaume I (Ag., 264); «orelleres o arachades, vulle-s d'or o d'ambra o de tot ensem, però que no puxen *costar* --- més de cinc florins d'or d'Aragó ---» en un ban de Barcelona, de c. 1440 (DBal.).

DERIV.: *Cost* [c. 1330, Muntaner]; *costejar* 'pagar el cost' [1803, Belv. i doc. *AlcM*, i B. de Maldà]: «en la iglésia --- està enterrat lo Excm. Marquès de la Mina, son fundador, en un panteon --- que *costejà* so nebot» (*Excursions*, p. 3); tot i que no tinc dades de l'antiguitat del cast. *costear* i que el *DFA*. l'admet sembla que tingui raó *AlcM* en considerar-lo pres del castellà (jo tampoc no el sento com a mot genuí); *costós* [S. xiv, *Corbatxo*; doc. de 1596; 1640, *DTO.*]. *Costa* [1598; *DTO.*, 1640].

Costat, V. *costa* *Costeir*, V. *custòdia* *Costejar*, V. *costar* i *costa*

COSTELL, a) 'pal on lligaven el qui era condemnat a la vergonya pública', b) 'parany de caçar ocells'; en l'acc. *a* és alteració de *postell*, que és la forma que té aquest nom en l'antiga llengua d'oc, germà del fr. ant. *postel*, mod. *poteau*, 'bastiment clavat en terra', diminutiu del ll. *POSTIS* 'una post'; en català el mot degué alterar-se per influència d'un sinònim, potser *costella*, que designava diverses menes de fustes longitudinals, especialment les que formaven l'embarat de l'acc. *b*, en la qual el mot prové de *costella* 'os del costellam de l'home' (veg. *COSTA*). □ 1.ª doc.: 1174, acc. *a*; 1460 (*Spill*), acc. *b*.

«Ascendant in ciconia vel intrent in *costel*», doc. de Vic. de 1174, *InuLC*, que n'aplega altres set testimonis, des d'aquesta data fins a 1410. «Et qui fica bestiar en camp prohibit pagui un ban, «et si solvere non poterit --- ponatur al *costeyl* aut donentur ei 20 asots», ordenances de Perpinyà de 1310 (RLR x, 57). «Si falsia en lo pes del pa és trobada, la flequera --- deu estar e-l *costeyl*, qui és e-l cap del mae<1>1 ve<1>1, tinent ab los archs d'En Borraç deç Puyg, de hora de tèrcia tro a hora de miyg dia, tota nua sens camisa», *CostTort*. (Ol., p. 397). «Si pagar no-ls pot, estarà fermat tot un dia sus alt e-l *Costell* de la Mar», a. 1327 (*BABL* vi, 99), indret sens dubte conegut ja amb aquest nom cap a la muralla de mar de la nostra ciutat. Ja n'hi devia haver prop de la de Mallorca tot seguit de la conquesta, l'any 1230, veg. *BSAL* v, 46a, i Quadrado, *Hist. Conq.*, p. 424, que citarem a *FLEQUER*.

«--- En la forca, en lo *costell*, ha perdó a pena e a colpa, o tothom qui hi aport guany ne presa; car aquestes coses no serveixen sinó per dar fi a mala gent», Eiximenis (*Terç*, *NCl*. vi, 150). Encara es clavava gent al costell en terres mallorquines i barcelonenses en el S. XVI: «fonch executada la sentència --- e fonch assotat, exorellat, posat al *costell* de la dita baronia y bandajat del territori de aquella» segons una notícia del *M. de Novells Ardits*, dels anys 1520-30 (III, 398). Altrement veugu el ric article del *DAg*. i el d'*AlcM*.